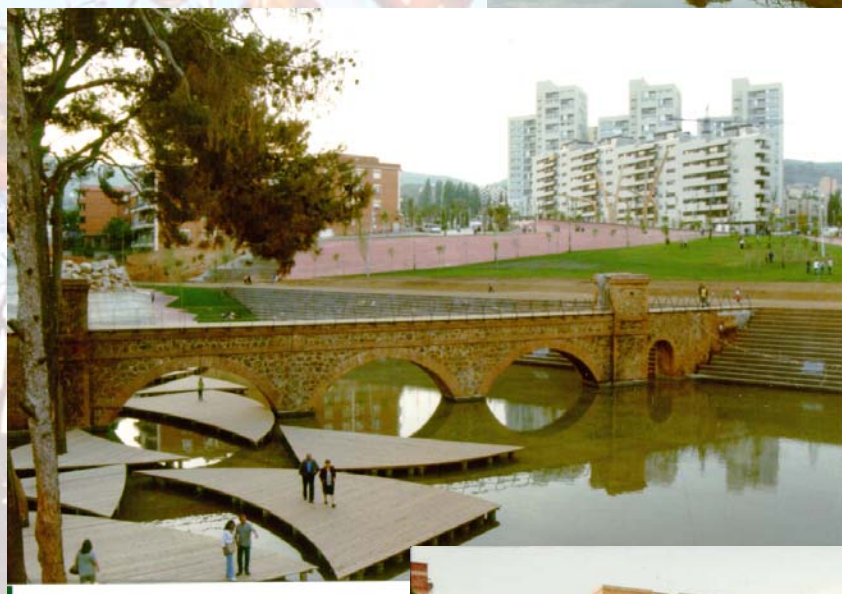

EL PARC CENTRAL DE NOU BARRIS, PREMI IULA 2007

El Parc Central de Nou Barris rep un guardó internacional sobre disseny d'espais urbans a Frankfurt

Premi a la sostenibilitat i la innovació

El projecte arquitectònic del Parc Central de Nou Barris ha estat guardonat amb el premi internacional d'arquitectura International Urban Landscape Award 2007, un guardó instituït pels organismes Eurohypo AG, Topos i Architecture and Whonen que premia el redisseny d'espais urbans tenint en compte la sostenibilitat i la innovació.

En aquesta edició del certamen es van presentar un total de 53 projectes, 5 dels quals van quedar com a finalistes: Culturpark Westergasfabriek (Amsterdam), Parc Central de Nou Barris (Barcelona), Grüner Bogen Paunsdorf (Leipzig), Olympic Sculpture Park (Seattle) i MFO Park (Zurich).

Llac de la zona de l'Aqueducte

La ciutat de Barcelona va estar distingida, segons el jurat, per *“crear un espai urbà i integrar-lo en una zona degradada. El jurat ha valorat molt positivament com es relaciona amb el seu entorn, amb molts edificis construïts, com s'ha integrat amb la seu del districte, l'antic hospital mental, com es relaciona amb l'esquerda al carrer, una antiga torrentera, i alhora aprofita la fractura del terreny per fer d'eix central de les diferents zones. Es valora molt positivament la volumetria del parc i la creació d'elements nous i que s'ha convertit en focus i punt d'atracció i d'ús de la ciutadania. També s'ha avaluat, com està pensat perquè la gent el trepitgi, el gaudeixi. Han acabat creant un pulmó de verd trepitjable en un districte que abans es considerava les rodalies i avui és un centre més de la ciutat de Barcelona”*.

Les extensions de gespa, protagonistes

La sostenibilitat i la innovació són valorades com una contribució decidida per afrontar els reptes mediambientals presents: globalització i canvi climàtic. 2007 suposa un moment històric: és la primera vegada que trobem més gent a les ciutats que a les àrees rurals i aquesta és una tendència que va a més. La qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes està condicionada pel seu entorn social, el seu treball i sobretot el seu entorn mediambiental.

El representant de l'Ajuntament de Barcelona que va rebre el premi, Francesc Arrabal, va fer palesa la seva satisfacció: *“Els projectes presentats eren d'una envergadura impressionant. Ha estat molt espectacular i jo, personalment, he sentit una gran emoció donat que jo havia estat a Nou Barris quan la idea del Parc Central de Nou Barris va arrancar del regidor Antoni Santiburcio. Vaig poder veure com va néixer el projecte, liderat per l'Ajuntament de Barcelona, com va ser el procés de les actuacions, que no va ser fàcil. I avui significa un*

reconeixement a la feina feta, posant el Parc de Nou Barris al capdavant dels espais urbans internacionals”.

El premi servirà per transformar Can Carreres en un equipament

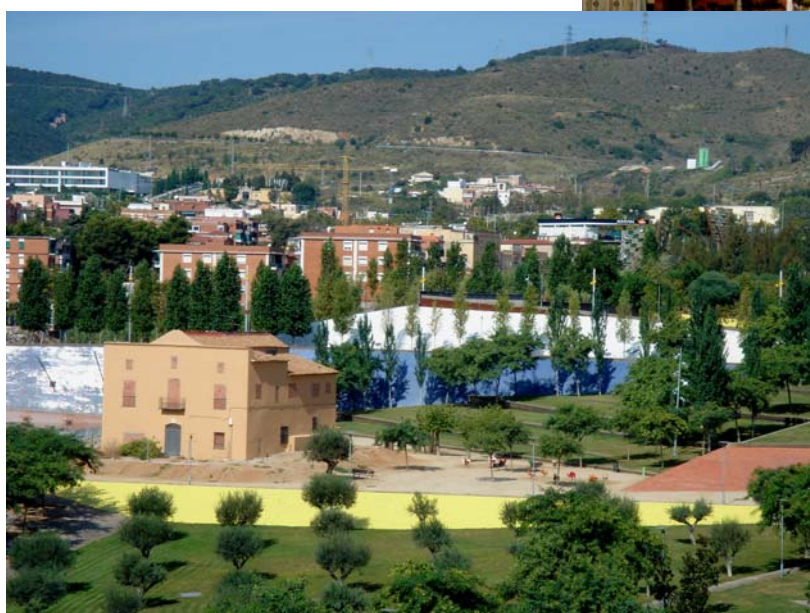
El guardó aconseguit per aquest projecte té una dotació econòmica de 50.000 euros que ha rebut l'Ajuntament de Barcelona i que es destinarà a la transformació de Can Carreres, la masia que és al bell mig del parc i que recorda el passat agrícola de la zona.

El segon parc més gran de Barcelona

El projecte d'Arriola i Fiol Arquitectes per a aquest Parc Central de Nou Barris, amb una superfície de 17,7 hectàrees, s'ha realitzat en tres fases: la primera de 77.986 m², la segona de 88.652 m² i la tercera de 10.615 m². Durant els anys 1997-1999 es va realitzar la zona del parc més propera als equipaments i edificis institucionals: els voltants de la seu del Districte i la Biblioteca de Nou Barris, la Guàrdia Urbana i el Fòrum Nord. Durant el següent mandat es va completar el parc fent-lo arribar fins a la falda de la serra de Collserola, a la Plaça Karl Marx, entre els anys 2000 i 2003. I aquest any 2007 ha finalitzat la tercera fase del projecte, que ha permès l'execució d'algunes parts i elements pendents.

Masia de Can Carreres

Imatge del parc amb la Serra de Collserola al fons

La primera zona del Parc va estar pensada pel trànsit i el moviment de les persones que diàriament utilitzin els equipaments; la segona part va esdevenir més aviat una transició cap a la muntanya amb un major predomini del verd. I la tercera ha permès portar a terme la urbanització d'una àmplia zona corresponent a la coberta d'un aparcament subterrani de recent construcció i la remodelació dels

entorns dels edificis d'habitatges confrontants.

L'aposta per la sostenibilitat del projecte va ser molt decidida, tant pel que fa al reg amb aigües freàtiques com a la vegetació. El parc compta amb la instal·lació d'un dipòsit d'aigua que evita les inundacions, disminueix la contaminació de les platges i permet un major estalvi i aprofitament de les aigües. Pel que fa a la vegetació, aquesta és una de les majors concentracions d'arbres de la ciutat amb més de 1.500 exemplars de més de 30 espècies diferents.

El dipòsit de retenció d'aigües pluvials

El dipòsit de retenció i regulació d'aigües pluvials del Parc Central de Nou Barris es troba situat entre el passeig Urrutia i el carrer Vilalba dels Arcs i té una fondària de 5,3 metres. Amb una capacitat de 18.000 metres cúbics, la seva funció és protegir la xarxa de clavegueram davant pluges fortes i disminuir el risc

Plaça d'accès a la Seu del Districte i la Biblioteca

d'inundabilitat de la zona. La seva forma és rectangular en planta (excepte una cantonada, que presenta un xamfrà), amb una longitud total de 102 m i una amplada de 26,5 m. Forma part de la xarxa de dipòsits construïts en diferents indrets de la ciutat:

Ubicació	Volum (m3)	Inici operació
Zona Universitària	145.000	Feb'00
Bori i Fontestà	93.000	Feb'00
Parc Joan Miró	70.000	Set'03
Doctors Dolsa	61.500	Feb'03
Taulat	80.000	Mar'04
Escola Industrial	35.000	Feb'99
Parc Central Nou Barris	18.000	Mar'03
Diagonal Mar	17.500	Feb'03
Parc del Poblenou	1.400	Feb'92
Plaça Fòrum	1.000	Mar'04
TOTAL BARCELONA	522.400	

Tots els dipòsits de retenció d'aigües pluvials de la ciutat de Barcelona aporten aquests beneficis:

En primer lloc, el seu volum de retenció permet una reducció del cabal màxim d'aigües pluvials, de manera que el cabal de sortida del dipòsit és molt menor que el d'entrada. Això té efectes molt positius a la xarxa de clavegueres aigües avall, minimitzant el risc d'inundacions.

La segona funció és mediambiental: la retenció d'aigua de pluja, fortament contaminada degut a l'escorriment per la ciutat, redueix el seu abocament a platges, rius i port. Després de la pluja, aquesta aigua retinguda es deixa anar poc a poc, de manera que pot ser tractada a la depuradora. D'altra banda, l'aigua retinguda disminueix el seu grau de contaminació, degut a la sedimentació provocada per la seva retenció.

L'aprofitament de l'aigua freàtica permet, a més, abastar les necessitats de reg del Parc Central de Nou Barris i alimentar les seves làmines d'aigua, ja que associat al Dipòsit d'Aigües Pluvials hi ha un sistema de captació, emmagatzematge i distribució d'aigua freàtica. Aquesta aigua es fa servir per a la neteja de carrers, el reg de zones verdes, l'alimentació del llac del Parc Central i la neteja del dipòsit d'aigües pluvials.

Actualment a Barcelona es distribueixen més de 700.000 m³ d'aigua freàtica a l'any, la qual cosa suposa ja un estalvi del 10% d'aigua de boca respecte al total consumit per l'Ajuntament de Barcelona.

Tractament sostenible de l'aigua

L'aigua ha estat un element fonamental i imprescindible per tal de realitzar una actuació d'aquestes característiques, ja que es tracta d'un bé escàs en l'àmbit mediterrani.

Possibilitar la convivència de grans extensions d'espai verd i les seves necessitats hídriques i la racionalització de l'ús d'aquests recursos és una necessitat a tenir present per tal d'aprofundir en la sostenibilitat de la nostra ciutat.

En aquest sentit, el Parc compta amb un sistema de reg automatitzat que permet subministrar en cada moment la quantitat d'aigua que realment necessita cada espècie vegetal, minimitzant les pèrdues d'aigua per sobrereg, reguerols o d'altres. Aquest reg es fonamenta en un sistema d'hidròmetres automàtics que calculen i avaluen les necessitats de reg en cada moment.

Així mateix, la topografia del terreny en desnivell facilita la infiltració d'aigua al freàtic i el possible reaprofitament d'aquest recurs.

Fons del llac, de nit

El Parc es rega mitjançant l'aprofitament de les aigües freàtiques, ja que aprofitant la construcció del dipòsit de contenció d'aigües pluvials es va construir una estructura independent que permet la captació d'aigües freàtiques aptes pel subministrament hídric del parc i de les seves espècies vegetals.

El verd com a element protagonista

L'espai verd és el protagonista del sector construït durant la segona fase de les obres: els arbres, arbustos i els espais de gespa són els elements que configuren el seu paisatge, constituint una de les majors concentracions d'arbres de la ciutat.

En aquest àmbit s'han plantat un total de 1.562 arbres i més de 500 arbustos de més de 30 espècies diferents que s'han disposat al llarg dels 88.652m² d'aquest sector del Parc Central.

Entre elles podem destacar d'entre altres desmais, acàcies, pollancre, alzines, magnòlies, oliveres, tamarius, garrofers, bellaombres, xiprers, tipuanes i diferents espècies de pins i palmeres.

Aquesta gran extensió verda permet el lligam entre l'espai urbà i les vessants del Parc de Collserola, constituint un itinerari que possibilita la connexió entre ambdós indrets.

Un espai singular: la concentració més gran de palmeres de Barcelona

El Parc compta amb una àrea especialment singular on se situen més de vint espècies diferents de palmeres fins a constituir un conjunt de 130 exemplars. Aquest indret està ubicat en la part alta del Parc, en un espai de forma triangular que té una superfície de 4.500m² (l'equivalent a mig camp de futbol).

Aquest espai conforma un dels palmerals públics amb la major diversitat i qualitat d'espècies de palmeres i compta amb exemplars exclusius com la Palmera del Senegal, Livistònia de la

Palmeral del Parc Central

Xina, la palmera de la Reina el palmetó de Texas, la palmera blava o la palmera de Bismarck, conformant un conjunt que ens aproxima a les espècies originàries d'indrets com Madagascar, Austràlia, Xina, Mèxic, l'Àfrica Tropical, les illes Canàries o el Brasil -entre d'altres-.

Totes aquestes espècies de palmàcees, malgrat el seu exotisme, s'adapten a les condicions de clima i sòl de Barcelona.

Una aposta per la sostenibilitat i la qualitat de vida

El disseny del Parc, pel que fa referència a l'àmbit vegetal, s'ha fet conjugant l'impacte estètic i l'agrupació de les espècies segons les seves necessitats. Així l'arbrat proveeix d'ombra els diferents itineraris interns del parc i fa l'estada més còmoda i agradable. A més, redueix els nivells de soroll i els nivells de diòxid de carboni, ajudant a la producció d'oxigen i en conseqüència a la purificació de l'aire que el ciutadà respira.

La presència i distribució d'arbres perennes i caducifolis ha estat dissenyada per tal de garantir tant la creació d'àrees d'ombra durant l'estiu com l'aprofitament de la llum solar en el període hivernal.

Un element fonamental en l'elecció dels arbres ha estat la seva adaptabilitat a l'entorn. Així, s'han potenciat les espècies autòctones –que requereixen menys manteniment i que s'adapten millor a les característiques hídriques de l'entorn- i les plantes provinents de zones pròximes geogràficament i d'ambients similars.

En la selecció de la tipologia de gespa, que forma àrees entapissades al llarg del Parc, s'ha optat per la tria d'espècies adaptades, amb baix consum hídric i d'alta resistència per tal que permeti ésser trepitjada i conformi àrees d'estada i lleure.

Amb la introducció de determinades espècies arbòries i arbustives -com l'arboç i l'espigol- s'ha facilitat la presència de fauna ornitològica i entomològica, en un intent de consolidar aquest sector del Parc Central com una àrea verda i viva i en constant transformació vegetal i faunística segons les diferents estacions de l'any.

Un parc envoltat d'aparcaments, habitatge i equipaments

Parc Tecnològic Barcelona Nord

La construcció del parc ha anat acompanyada de la dotació d'equipaments per al districte i per a la ciutat.

A l'antic edifici del Mental s'hi va instal·lar la seu del Districte i la Biblioteca i més recentment l'Oficina de l'Habitatge.

El 1995 finalitzà la construcció d'un equipament de projecció ciutadana: el Parc Tecnològic Barcelona Nord, viver d'empreses de tecnologia.

Al seu voltant s'hi ha construït habitatge de protecció, apartaments de lloguer per a joves, apartaments amb serveis per a gent gran, un equipament bàsicament dedicat als joves en la rehabilitada masia de Ca n'Ensenya i 2.467 places d'aparcament subterrani sota espai públic.

Diferents promocions d'habitatge públic als voltants del parc

Un parc amb molta història

1868: El Dr. Emili Pi i Molist recorre tot el Pla de Barcelona buscant un bon lloc per situar l'Hospital Mental

1869: Es construeix l'aqüeducte de Dosrius que portava aigua des del Maresme a Barcelona. Només en queda el tram del parc

1889: S'inaugura el primer pavelló de l'Hospital Mental

1950: Comença l'autoconstrucció del barri en el lloc que avui ocupa el Parc Central

1960: La forta demanda d'habitatge i la manca de planejament exhaureixen el sòl disponible

1970: Els camps i jardins de l'Institut Mental s'anaven convertint en molts dels blocs i carrers actuals

1977: La Corporació Metropolitana adquireix l'edifici i els terrenys de l'Institut Mental

1987: Gràcies a la reforma psiquiàtrica, abandonen l'edifici els últims malalts que encara hi quedaven

1988: La Seu del Districte s'instal·la a l'antic Institut Mental

1995: El 23 d'abril s'inaugura el Parc Tecnològic Barcelona Nord, viver d'empreses de tecnologia

1995-1999: Antoni Santiburcio, Regidor de Nou Barris, impulsa el desenvolupament urbanístic del districte i la construcció del Parc Central

1997: S'inaugura la Biblioteca de Nou Barris

1999: S'inaugura la primera fase del Parc Central

2003: S'inaugura la segona fase del Parc Central

2007: S'acaba la tercera i darrera fase del Parc Central

L'Institut Mental de la Santa Creu i de Sant Pau